

Written by МАРЧЕНКО ВІКТОР БОРИСОВИЧ, к.ю.н., доцент, доцент кафедри підприємницького та корпоративного права Київського національного економічного університету ім. В.Гетьмана (м.Київ)
Thursday, 06 December 2018 17:30

Глобалізація фінансово-економічних процесів спричинила скорочення можливостей держав контролювати податкові відносини за участю своїх суб'єктів. Адже якщо економічна активність фізичних і юридичних осіб зустрічає все менше міждержавних перешкод, то можливості податкового нагляду за цією активністю донедавна залишались переважно у рамках національних юрисдикцій. Закономірно, що на вказану суперечність першими відреагували розвинуті держави світу, зокрема, учасники таких впливових організацій, як G20 та ОЕСР, які започаткували ряд проектів щодо зменшення негативних тенденцій в оподаткуванні об'єктів з міжнародною складовою. До таких тенденцій відносяться, зокрема, непрозорість та неповнота інформації для потреб податкового контролю, офшоризація економічних операцій, агресивне податкове планування тощо.

Україна, хоч і не належить до названої категорії держав, однак іде шляхом світової відкритості, активно включається у відносини міжнародного регулювання податкових відносин як на дво-, так і багатосторонній основі. З огляду на вищезазначене, постає актуальне завдання щодо правового осмислення процесів становлення системи міжнародного податкового контролю, міжнародного обміну податковою інформацією, включення України та її суб'єктів у названі процеси, а також правових підстав, процедур і форм такого включення.

На підставі аналізу офіційної інформації та документів можна визначити три найактуальніших на сьогодні напрями формування міжнародної системи податкового контролю та, відповідно, участі України у цьому процесі. Йдеться, зокрема, про ратифікацію угоди із США щодо правил FATCA [1], приєднання до плану BEPS [2] та запровадження стандартів автоматичного обміну податковою інформацією CRS [3]. Пріоритетним для України виглядає процес стосовно ратифікації угоди із США щодо FATCA. Рішення КМУ про підписання міжурядової угоди із США було прийняте 9.11.2016 р. [4]. Вказана угода була підписана Міністром фінансів від імені Уряду України 7 лютого 2017 р. [5]. 21 березня 2018 р. КМУ прийняв рішення подати вказану Угоду на ратифікацію до Верховної Ради України [6]. Були розроблені законопроекти про внесення змін до Податкового кодексу України [7] та до законів України «Про банки і банківську діяльність» в частині порядку розкриття банківської таємниці та «Про депозитарну систему України» в частині доступу до інформації, що міститься у системі депозитарного обліку [8]. Обидва законопроекти включені до порядку денного поточної дев'ятої сесії Верховної Ради України восьмого скликання [9], отже імовірно, будуть прийняті ще до кінця поточного року разом із законом про ратифікацію угоди щодо FATCA. Вказана угода містить положення про зобов'язання отримувати та здійснювати обмін інформацією стосовно американських підзвітних рахунків, про застосування Закону FATCA до фінансових установ України, про співпрацю у виконанні вимог та примусове виконання, про взаємні зобов'язання щодо збільшення ефективності обміну інформацією та прозорості тощо [10].

Ще одним напрямом розвитку міжнародного обміну податковою інформацією є процес у рамках так званого плану BEPS (Base Erosion and Profit Shifting), який був розроблений під егідою G20 та ОЕСР і спрямований проти розмивання податкової бази та виведення прибутку з-під оподаткування [11]. Необхідною початковою умовою для участі у Програмі розширеного співробітництва в рамках ОЕСР за Планом BEPS є зобов'язання імплементувати так званий Мінімальний стандарт Плану дій BEPS, тобто, обов'язкові 4 заходи із 15 запропонованих планом. Важливим кроком у напрямі реалізації Плану BEPS

Written by МАРЧЕНКО ВІКТОР БОРИСОВИЧ, к.ю.н., доцент, доцент кафедри підприємницького та корпоративного права Київського національного економічного університету ім. В.Гетьмана (м.Київ)
Thursday, 06 December 2018 17:30

в Україні є оприлюднення Міністерством фінансів України та Національним банком України проекту Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України з метою імплементації Плану протидії розмиванню бази оподаткування та виведенню прибутку з-під оподаткування» [12].

Третім із вищезазначених напрямів включення України до міжнародного обміну податковою інформацією є система так званого Загального звітнього стандарту або CRS (Common Reporting Standard) [13]. Початком процесу підключення України до системи CRS можна вважати вже згаданий вище Указ Президента України № 180 [3]. Зі слів Міністра фінансів України автоматичний обмін інформацією про фінансові рахунки нерезидентів за міжнародним стандартом CRS розпочнеться з 2020 року. Перший обмін податковою інформацією відбудеться за результатами 2019 року [14].

Резюмуючи даний розгляд, слід відзначити, що податкова інформація завжди належала до базових чинників податкового контролю в будь-якій країні світу. Особливістю сучасного етапу є те, що податкова інформа

ція виходить на рівень регулярного міжнародного обміну. Тобто, не лише на запити відповідних адміністративно-податкових органів держав, що має місце вже досить тривалий час, але й у постійному автоматичному режимі. Таким чином, можна говорити про формування правової системи міжнародного обміну податковою інформацією як елементу системи податкового контролю. Різноманітність формування вказаної системи, очевидно, вимагає синхронізації та узгодження діяльності держави у рамках трьох вищезазначених процесів, зокрема, з точки зору внесення відповідних змін до національного законодавства України.

Список використаних джерел: 1. Уряд подав на ратифікацію ВРУ угоду з урядом США щодо податкових вимог до іноземних рахунків. У

рядовий портал

. URL:

<https://www.kmu.gov.ua/ua/news/uryad-podav-na-ratifikaciyu-vru-ugodu-z-uryadom-ssha-shodo-podatkovih-vimog-do-inozemnih-rahunkiv>

2. Імплементація Плану BEPS в Україні. ДФС. Офіційний портал. 13.09.2017. URL:

<http://officevp.sfs.gov.ua/media-ark/news-ark/309946.html>

3. Про заходи щодо протидії зменшенню податкової бази і переміщенню прибутків за кордон: Указ Президента України №180 від 28 квітня 2016р. URL:

<https://www.president.gov.ua/documents/1802016-19966>

4. Про підписання Угоди між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки для поліпшення виконання податкових правил й застосування положень Закону Сполучених Штатів Америки «Про податкові вимоги до іноземних рахунків» (FATCA): Розпорядження КМУ від 9.11.2016 р. №812-р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/812-2016-%D1%80>

5. Україна та США підписали міжурядову Угоду щодо застосування положень Закону США «Про податкові вимоги до іноземних рахунків» (FATCA). Міністерство фінансів України. 7 лютого 2017 р. URL: <https://goo.gl/K5Nnm>

6. Про подання на ратифікацію Верховною Радою України Угоди між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки для поліпшення виконання податкових правил й застосування положень Закону США «Про податкові вимоги до іноземних рахунків» (FATCA): Розпорядження КМУ від 21.03.2018 р. №173-р. URL:

<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/173-2018-%D1%80/conv?lang=uk>

7. Проект Закону про внесення змін до Податкового кодексу України у зв'язку із

Written by МАРЧЕНКО ВІКТОР БОРИСОВИЧ, к.ю.н., доцент, доцент кафедри підприємницького та корпоративного права Київського національного економічного університету ім. В.Гетьмана (м.Київ)
Thursday, 06 December 2018 17:30

-
- ратифікацією Угоди між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки для поліпшення виконання податкових правил й застосування положень Закону США «Про податкові вимоги до іноземних рахунків» (FATCA): Законопроект КМУ № 8190 від 23.03.2018. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63730
8. Проект Закону про внесення змін до деяких законів України у зв'язку із ратифікацією Угоди між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки для поліпшення виконання податкових правил й застосування положень Закону США «Про податкові вимоги до іноземних рахунків» (FATCA): Законопроект КМУ № 8189 від 23.03.2018. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=8189&skl=9
9. Про порядок денний дев'ятої сесії Верховної Ради України восьмого скликання: Постанова ВРУ від 18.09.2018 № 2543. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2543-19>
10. Проект Закону про ратифікацію Угоди між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки для поліпшення виконання податкових правил й застосування положень Закону США «Про податкові вимоги до іноземних рахунків» (FATCA): Законопроект КМУ № 0179 від 23.03.2018. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63728
11. BEPS Actions. Organisation for Economic Co-operation and Development. URL: <http://www.oecd.org/tax/beps/beps-actions.htm>
12. Мінфін опублікував законопроект про запровадження Плану дій BEPS в Україні. *Юридична Газета online*. 24 жовтня 2018 р. URL: <http://yur-gazeta.com/golovna/minfin-opublikuvav-zakonoproekt-pro-zaprovadzhennya-planu-diy-beps-v-ukrayini.html>
13. Common Reporting Standard. Wikipedia, the free encyclopedia. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Common_Reporting_Standard
14. Автоматичний обмін інформацією між фіскальними органами планується розпочати з 2020 року. Урядовий портал. 28 вересня 2017 р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/250306535> {jcomments on}